

Flandres» en la tarifa de 1271 dels Corredors de Bna. (*EntreDL* I, 155ss., § 63 i gloss.); «tota tela *tinta*, la pessa --- 1 dr.» a. 1284 (*RLR* IV, 372); «cosa *tinta*», JMarc, *Rims*, lín. 1906; Aversó, *Torc.*, 5333.3; «una gran plaga vermella en los pits, no pas *tinta*, ans naturalment venguda, a manera d'una rosa», *Decam.* v, § 7, 325.32.

En alguns parlars del rossellonès antic hi hagué *tent*, sigui per analogia de *tènyer*, o perquè a l'extrem Nord no obrés la llei del tancament de *ï* davant NCT (com s'esdevé en oc. ant. *tenh/tencha*, com *ponh* PUNCTUM, *poncha* PUNCTA, cf. fr. *point*, *pointe* etc.). Així en les *VidesR*: «qui és aquest qui és vengut de Edom ab *tentes* vestidures de borra» 113v2, «car él fo sant, so és ferm, o nèdeu, o *tent* de sanc» 213v2 traduint *tinctus* (653), i amb *-s* de nominatiu (cf. *LleuresC*, 310), predicat: «car aquel fil és *tens* a vermell per alguna lur familiar en sanc d'alguna bèstia» P104r1 (però és *tent* en el ms. B i *tingerent* en l'original llatí, cf. la nota 9 en l'ed.); si bé ja també hi apareix un cop el vocalisme normal: «om li aportava una senyera *tinta* de color de sanc» 64v1. Ja registrat pel Busa-N. («*tenyir de color*: inficció, tinguo»), que li dóna ja el modern participi analògic *tenyit* («*tenyit*: infectus; dues vegades: dibaphum), que també figura ja en el *Curial* («cares mudades, *tenyides* de color de mort», 1.ª ed., 28).

Com Jud explicà magistralment (*Problèmes de Géographie Ling.*, *RLiR* 1925-6, cf. *LleuresC*, 387), el ll. EXTINGUERE 'apagar', confós amb EXTINGERE 'destenyir' (negatiu del TINGERE que estudiem), es convertí en el mot italià *spegnere* que significa 'apagar', per un fenomen de metacedeusi (injectant-se en l'antic *spegnere* 'despintar' de EX-PINGERE, que era sinònim de 'destenyir'). És possible que en català hi vagi haver repercussions d'aquest procés romànic, i que com a contracop d'aquests fets, en certa manera, s'expliqui que el verb *tenyir-se* aparegui en els Proverbis de Guillem de Cervera amb el significat de 'propar-se un incendi': «quan foc se *tenya* a l'alberc del vestí» (128a), que podríem glossar, en termes parafràstics d'etimologia semàntica, com «quan el foc *destenyeixi* cap a la casa del veí».

DERIV.: *Tenyida*, i abans *tenyidura* («infectio», Busa-N.); *tenyiment* [Lab.]. *Tenyidor* [Lab.], en ross. ant. *tenyeire* (supra), amb l'evolució fonètica del nominatiu *-ïror* (> *-edre* > *-eire*); *tenyidories*. *Destenyir*, *destenyit* [Belv.]; *destenyiment*, *destenyida*. *Retenyir*; *retenyida*.

Tint, de l'antic participi de *tenyir*, substantivat 'ofici, obrador i botiga de tenyir, de tintorer' (1461-65, doc.): «dolem-nos més avant de l'enderroc dels *tints*, molins, cases e orta d'aquesta vila», *CoDoACA* XXII, 41; «--- / ab cert vermell / --- / s'empuguntava: / quan se n'untava / --- / ab por se reya / de rompre / pint: / mestre de *tint*, / de full, urxella, / no aparella / ni fa, menys tines», JRoig (*Spill*, 2542); «*tint* de tintorer: cortina», Busa-N.

Avui substantivat, sobretot queda concretat a l'establiment de tenyir o de fabricar matèria tintòria que

hi ha a cada població: *el tin* StPolM (1915 ---); sovint vora un canal o molí o fonts que li donen l'abundor d'aigües que li convé: «los *tins*», indret dins la ciutat de Solsona, on hi havia un rentador, en el qual tintorers desinfectaven la roba de difunts (1964); en el terme de Morella, Barranc del *Tint*, pren nom d'un lloc així, del qual baixa, a l'E. de la ciutat; lluny al SE., a la dena de la Roca, el Molí del *Tint* desembocant cap a l'alt Cervol; el *Tin* del Fidever i el del Tintorer en els barrancs sota Vilafranca del M.; molts, entorn d'Alcoi (*els Tins* partida suburbana; a la Font d'Albina, terme de Benilloba, «hi havia un *tint*»), 1961-1963.

'Tenyidor' es deia *tintor* (TINCTOREM) amb abstracte antic *tintoria*: «la *tintoria* de Terol val cascan any 70 sol. jaccenses» 1315 (*CoDoACA* XXXIX, 129), «art de *tintoria*» (1387, ib. XL, 313); després *tintorer*, forma en la qual s'han refós els derivats de *tintura* i de *tintor* [1387, supra, XL, 312], «t.: verber» 1502, *Voc. Cat.-Al.*, § 888; «t.: infector, baphus», Busa-N.; «t.: tintor; t. de grana: conchiliarius», OPou (*TbPu.*, 165); *tintura* [S. XIV, *DAG.*] «infectio», Busa-N.; *tinturer* («dels parayres e *tenyurers* e mercaders», Perpinyà, 1306, Finke, *Acta Ar.* III, 157) *tintoreria* («ont *tenyen*», Busa-N.). Per a *tintorera* nom de peix, veg. més aviat a TAURÓ. *Tintori*.

Tinta: «aportaren *tinta* e paper --- e digueren que ells volien trametre scrit», Lull (*Blanq.*, *NCl.* II, 153.8); «Sent Francès l'apelà a él dient: —Aportam, fil, una carta e *tinta*, per so cor eu hi vul escriure alcunes lausors de Déu—. E quant les ac escrites ---», *VidesR*, 219v1 (II, 337.6); «la *tinta*: di tinten; olleta de la *tinta*: tintenfas», *Voc. Cat.-Al.*, lín. 1730-31.

«*Tinta* per scriure: atramentum scriptorium; *tinta* de fum: encaustum», Busa 1507; per la «*tinta* de sabates» també ja en el Busa-N., veg. PANTALLA «la *tinta*: atramentum; *tinta espessa*: atramentum crassum; la *tinta corre massa*: atramentum defluit»; «LA EMPRENTA --- la premsa --- les bales ab que posen la *tinta*: pilae pelliceae», «trençar la fe: violare --- fidem; de bona *tinta*: bona fide, ex animo; lo qui trenca la paraula: perfidus», OPou (*TbPu.*, 181.176, 301). *Tinter* [1437 etc., *DAG.*]; «si yo pogués lexar en lo *tinter* aquest acte, certes no sulcaria lo paper, ne l *tenyiria* ab aquesta *tinta*», *Curial* (*NCl.* III, 74); cf. la *olleta de la tinta*, 1502, supra; «*tinter*: atramentarium», Busa-N., OPou, «*tinter* de plom: mortariolum», OPou (*TbPu.*, 181). D'acord amb el ross. ant. *tent*, ja hi ha *tentes* en docs. ross. de 1388-98: «un *tenter* de fust de ciprer» 1388 (*InvLC*). *Tinterada*.

Entintar [Escrig, 1851; *DOrt.*]; *entintament* [id.]; *entintadura* i *entint* [Escrig, 1851]. *Estintarrassat* «(objeto) sucio de tinta», CPol (Vall d'Àneu, 16), maestr. (CSalvador, *Festes de Benassal*, 8).

En lloc de *tenyir* s'ha introduït un verb *tintar*, a penes usual fora del català occidental: «*tintar*: tenyir, tenyir la roba» Priorat (JBru, *Misc. Folk. Arabia*, 160), Urgell (Cubells, *DAG.*), Benasc («l'aigua va salre *tintada*», 1965), i Alt Aragó («las médias las meteban en un femer pa *tintá-las*» Bielsa, 1965). No estrany al